

шу в них стріляла, потім підпалали парники і нарешті втягнула волою. Одного арештанта втягнули мертвим, а другого, Осадчого, в 7 ранами. В тюремній лікарні Осадчий заявив, що його товариш, Солов'єв, сам себе вбив. Обидва арештанта—великі злочинці. Так, Солов'єв обвинувачувався за 30 дугоубств.

Лікарні. Прокурівське земство достоянню абудувати лікарні в Чорно-Острові, Ярмолинцях та Сатанові.

Буряки. В останні 5—6 років в борзневському, вижницькому, конотопському та сонвиському повіті сіється багато буряків. Сталося це через те, що в конотопському повіті та в сусідньому прилуцькому—недавно абудовано сахарні заводи. Орендується плавтатори землю під буряки в поміщиках і в селян, платять за десятина 20—35 карб. Буває й так: плавтатори орендують землю бупім-то під пашню, платять по 12—15 карб. за десятину, а сівуть буряки. Обробка десятина буряків коштує карб. 55—60. Підчас гарного врожаю десятина дає прибутку карбованців 150 і більш. В останій час почали сівати буряки і селяне.

На війну. В Олександрівську на вокзалі арештували двох гімназисток—дочку заводчика Шкотихина та приставу Самбурава,—які набрали в батьків гроші й хотіли втікти на війну.

Шкарлярниця. Поміж учнями отарбильських гімназій—хлопчачої та дівочої—ширяться пошесті шкарлярниця.

Справа з пам'ятником Т. Г. Шевченкові.

Засідання об'єднаного комітету. Втора в городській управі обдулося засідання об'єднаного комітету по абудуванню пам'ятника Т. Г. Шевченкові, на засіданні були: І. І. Шитковський, С. Х. Чикаленко, Л. М. Жебунов, С. Ф. Руцова, О. О. Руцов, Л. Стариченко-Черваський, П. П. Лаврів, М. С. Сивачський, С. Черкасенько, д.д. Кубець, Лаврентьев, Вудлик, Вілчаківський і Слюсаревський.

З поради председателя встановлено встановити пам'ятку М. В. Лисенка. Вибрано нових членів: од редакції "Світла" замість покійного Г. П. Шерстюка вибрано С. Черкасенька, Крим того, проф. М. С. Грушевський одмовився од участі в комітеті, зв'язуючи на те, що пробував в Львові і через це не може працювати в йому. Замість М. С. Грушевського вибрано П. П. Лаврова. Далі вибрано журі третього конкурсу. В журі вибрано: художників Котарбинського, Селезнева і Галимського та архітекторів Тимошенка, Городецького і Сердюка.

Постановлено клопотатися перед академією художств, щоб вона прислала на засідання журі свого представника. Слідуюче засідання комітету, 22 декабрь.

За кордоном.

Болгарська прокламація до житей! Адрианополя.

Болгари видали турецькою мовою і послали в Адрианополь сімнадцять тисяч примірників такої прокламації до адрианопольських мусульманів:

Балканська війна,—говориться в прокламації,—велється не проти мусульманів, проти насильств і беззаконств з боку вашого уряду. Болгари не хотять дарма проливати кров і вони хотять тільки врятувати вас від такого уряду. Хіба ви самі не бачите, що зробили з Турції ваші чиновники, які хазяїнували з казною, наче з своїми грошима? Четверо ваших балканських сусідів обложили Оттоманську імперію з чотирьох боків. І після Кірк-Кілісе, після Люле-Бургаса, після Демотичи, Ускоба, Еласони те, що вчора ще було Європейською Турцією, перейшло тепер під владу спільних держав. Болгарське військо стоїть всього за дві години дороги від Константинополя. Оттоманське військо розбите ще під Люле-Бургасом. Оди Адрианополь ще держиться, але й його оточено з всіх боків. На що ж вам лурно ляти кров? До чого це довеле? Хіба для задоволення ваших пашів, які шлють вас на певну смерть? Коло тисячі болгарських гармат стоїть кругом Адрианополя. І коли місто по своїй добрій волі не скориться, то воно згорить. Ви самі будете каятися, але буде вже пізно.

Заява боснійських сербів.

Депутати боснійського сейму оповістили таку заяву: "Зважаючи на конфлікт Австро-Угорщини з Сербією через те, що Сербія хоче мати порт на Адриатичному березі, ми, серби, члени боснійського сейму, заявляємо: "Надзвичайні жертви і славі перемоги сербського війська і високо-розвинене державне життя сербського королівства цілком виправдують бажання Сербії забрати собі старосербські береги Адриатики. Діяльність австро-угорського уряду, який перешкоджає Сербії зробити це, надзвичайно обурює населення Боснії і Герцеговини."

Члени боснійського сейму, виконуючи свій священний обов'язок, висловлюють від імені всіх боснійських сербів спочуття своїм братам в Сербії і Чорногорії". Заяву цю підписали три митрополіти і 32 члени сейму.

Албанська заява.

Представники албанських племен, зібравшись під предієством Феріда-паші, постановили звернутись до держав з такою заявою:

"Коли скінчиться війна, слідні питання буде вирішено остаточно. Боячись, що права албанського народу будуть порушені, ми заявляємо, що коли це дійсно станеться, албанці не допустять порушення "status quo" в Європейській Турції, як не допустять втручання в свої справи з боку балканських держав. І виступити за зброю, щоб забезпечити албанські права і самі бути хазяїнами своєї долі. Представники албанців вимагають в великих держав гарантії, що албанська нація, як і сама Албанія, не прийняті свого існування."

Останні вісті.

(З газет на по телеграфу).

Всякі звісті.

ПЕТЕРБУРГ. По відомостям статистичного комітету в 78 губерніях зібрано в цьому році хліба 3,897,792,000 пудів, на 639,890,000 пудів більше середнього збору за п'ятиріччя 1907—1911 р. Включаючи посів, душева норма 21,85 п.

Управління землеустроювання внесло в раду міністрів доклад про адячу скотоводства-переселенням в оренду без торгів 700,000 десятина землі в тургайській, акмолянській, семипалатинській і семиріченській областях, єваській і тобольській губерніях.

Асигновано 65,146 карб. самарському губернаторові на продовольство допомогу в новозувенькому повіті.

Праві пообіцяли Хвостову, що проведуть його в предієднатеі Державної Думи. Товаришем предієднатеі праві виставляють одеського Левашова.

В авязку з неучастям виборами в четверту Думу ставовище Саблера зробилось хистким.

В роковини смерті Толстого студенти воєнно-медичної академії вивели резолюцію протеста проти смертної кари.

Протестуючи проти смертних кар, в Рязі забастували "Февякст", Фельдери і Пірвіци.

В Шліссельбургській кріпості двоє улоговних каторжан, вдувшиши валзирателя, захопивши зброю й одягу, перелазили через стіну і човном втекли.

В Маявську окружний суд засудив на вісім місяців в тюрму в позбавленні прав священника Тичіно, обвинуваченого за те, що позичав гроші під величезні проценти. Присуд подав на Высочайший розгляд Тичіно в залі суду арештовано.

ЛЬВІВ. Газети "Діло" телеграфують з Чернівців, що на нараді всіх буковинських українських парламентарних і сеймових послів, в якій взяв участь також посол Стоцький, поставив посол Василько питання про довір'я і аложив достоянію голови. Але на внесення посла Стоцького вибрано його назовою одностороною головою. По основній дискусії непорозуміння між пос. Васильком і Стоцьким уладано.

Війна.

Вісті з театру війни.

ВІДЕНЬ. З Софії повідомляють, що турецьке військо в Адрианополі зробило виласку і хотіло захопити везій болгаргари форг Каргатапезе, але турки одбито.

В Константинополі опубліковано було офіційну телеграму командіра крейсера "Гаміде", що цотоплено два болгарських миноноці. З Софії

звістку цю спростовують. Миноноці тільки легка пошкоджено.

З Ускоба повідомляють, що в бою під Ресною убито командіра сьомого ускобського корпусу Фехті-пашу.

Греки вивадили в тазу Дарданелля і готуються штурмувати укріплення.

Болгари заняли Маггару й Дедеагач.

Переговори про мир.

ПЕТЕРБУРГ. 9 новабря айшлися турецькі й болгарські делегати, щоб вести переговори про мир, але переговори не обдулися, бо болгарських делегатів повідомлено, що Турція не приймає умов, виставлених балканськими державами.

ВІДЕНЬ. Кажуть, що Германія порадила Турції вести війну далі. Це підняло дух турецької армії.

Германія влаштує для Турції позичку 2 мільйонів турецьких фунтів.

В Австрії.

ПЕТЕРБУРГ. По відомостям "Вест. Времена", Австрія зважає на зазначених військових заходів на російській границі. Мости обєргають солдати. В Кракові поставлено ще один полк.

Австрійські купці скажуться на недостатку вагонів, бо тисячі вагонів перевозять військо.

Погром євреїв в Салоніках.

ВІДЕНЬ. В Салоніках греки вчинили єврейський погром. Причява погрому, як кажуть, та, що хтось пустив чуток, ніби євреї клопотались перед представниками великих держав, щоб Салоніки зроблено було нейтральним городом, а владу в йому передано було євреям під протекторатом великих держав.

Театр і музика.

Концерт пам'яті М. В. Лисенка. Сьогондя в громадському зібранні "Родина" відбудеться концерт, присвячений пам'яті М. Лисенка. Програму зложено виключно з композицій покійного. В концерті вьють участь д-ки: Абрамович, Вонсовська, Мамір, д-ї: Барвінський, Вуцький (рояль), Карлашов, Коноваленко, Г. Павловський та інші. Деякі романси буде виконано ушерте (напр., на слова д. Олєса: "Гроза пройшла" та на слова М. Старицького: "В гурдах горить вогонь...").

Вступ для всіх платний. Гости платять 60 коп., а члени й молодь шкільна—30 коп.

Український театр. Сьогондя в театрі М. К. Саловського дві вистави: врані по зменшенім пшам йде др. "Дай серцю волю, заведе у неволю"; увечері—історична драма—"Гавдія".

Завтра по загальнодоступним цінам йде др. "Ой не ходи, Грицю, та на вєтерний".

В четверг, 15 новабря, справляє овій бенефіс Л. П. Липшица, йде у

перший раз по відновленню пьеса Кропівницького "Глитай або ж Павуза", в якій бенефіатка виступить в ролі Олєси.

Городський театр. Сьогондя вранці загальнодоступна вистава; йде оп. "Фауст"; увечері—оп. "М-ше Вуттерфлей". Завтра благодійна вистава на користь хворих на сухоти, йдуть опери: "Лякне" і "Паяци".

Театр "Солов'єв". Сьогондя вранці в останній раз йде пьеса "Наталі Пушкіна", увечері друга вистава пьеси Євг. Чірікова—"Львоня тайва". Завтра загальнодоступна вистава, йде пьеса "На скляній дчєй".

Концерт хора студентів університета. Сьогондя в залі кулецького зібрання обдується концерт хору студентів університета єв. Володимира під орудою О. О. Копіна.

Концерт Мальвіни Вігнер-Грюнберг. 16 новабря в залі комерційного зібрання, Хрещатия, 1, обдується концерт п-ї Мальвіни Вігнер-Грюнберг. Коцерт виоряжає киявське латинське товариство народньої освіти.

Отвертий лист Г. М. Хоткевичу.

В останньому числі "Української Хати". Ви написали отвертого листа до мене, в якому обвинувачуєте мене в тм, що я "учл" Вашу відсутність і скоротав в Вашій праці, а власне в Вашій переробці драматичних образів В. Лиманського, "Старе гзіздо і молоді птахи". В переробці д. Саловського нема не тільки ні одної сцени, не тільки ні одної фрази, а навіть ні одного слова, взятого з оригіналу, в переробці д. Саловського і тільки те, що в мій ("Українська Хата", ст. 575). А через те, підписуюсь під твердженням, що д. Саловський є плагіатор в користю метою, а також людина, котра безграмотною переробкою пьеси Лиманського "Старе гзіздо і молоді птахи" зробила літературний злочин". На такі обвинувачення, які сикуються зазначеними, я не відповідаю, бо не видаю і не видаюють листом, а клечуть напаставив до суду, але, шавуючи гавбоку українську літературу і не бажачи вносити наші сумні справи перед очі чужої преси, я пишу Вам цю одповідь і даю Вам можливість звести Ваші обвинувачування назад, коли ж Ви того не зробите,—я буду клякати Вас до суду, за влєтету на листи".

Огже одповідь моя: "Драматичні образи В. Лиманського (Мова) не тільки перероблені Вами, а й д. Саловським і д. Тогобичним."

Притосовав до сцени і я, і мав на те не тільки юридичне, але і моральне право, бо драматичні образи Лиманського в такому вигляді, як їх видрукowano було в "Л.-Н. В." і видано окремою книжкою, ніколи не можна було б ставити на сцені. І Заява Ваша, що я ставлю пьесу під своїм іменем—"ложка, бо я ніколи не ставив пьеси д. Лиманського під своїм іменем, а скрізь, де пишуть-

тільки того вчора до перелазу я не виходив. Так і поївав, не почувши од вей того "гарного".

Не ті привязди мавили мене тоді, і Мотря з своїм "гарним" промивнула передо мною, як дрібенька некорка і відразу вглася в огні моїх надій. Не довелось мені бачитись із нею в житті—пшяхи наші пішли різно, проте вона несподівано виринула в пам'ятку через довгі роки і ввиринула не раз, випливаюла де-далі ширко все явшою й явшою, і линула од мене все далі й далі...

Незабаром шєня того, як поївав я учтивсь, Мотря відіслала мені в школу листа.

Пшє свої каракулі так шєро, —старано, і проєсть-просить, щоб не сміявся я і Х.

Подіяється зо мною радівою звісткою: вона теж думає вийти в люде—ублагала матір оддати в город в модастки. І, Воже,—скільки нових надій заворушилось у дитини. Радиться зо мною. У волюю шєро приваєється, як братові. А в кінці листа пшє—тепер не жалкую, що не сказала отоді тобі "щось гарне". Краще подожду, а як Бог мені поможє, що я вадумала, отоді скажу те гарнше.

...Видна дівчина—як вона коває, як вона береже отє своє щось гарне! І стало мені шкода, що я давно уже збув і про ає! і про II гарне.

А як ліг увечері спати—довго увчалось мені: виглядає між деревом небо—темне-темне, аж чорне, а по ньому дукою рукою росіяв хтось срібні савати, так вони і влипи до темного окумату—горять-горять, аж міняться. Таке було небо вчорамі на нашому кутку. Слать усі повєтеррявши. Поховались хати між деревами. Дворики маленькі, вуличка вузьенька, а дерева високі та глєсткі. Оумно тоді одному й близько.

А вона сидить на перелазі сьма, чорними жучками позирає на зорі, дождяє.

А як стало пізно, комулу пішла до хати.

Вия дверей вітхача: кому я потрібна, дурна така дівчина...

І ворущаться в мені перший жал:

— І чому було, чому не прийти?..

Минуло чимало років—і крида поважчали—не зносять уже так легенько на хмари. Та й мости у тих хмарах доламає уже якийсь дідько. Граматіку десь завороторав. Зброя, виявилось, жєльска.

І пісні не ті, і думки не ті, не та уже й мова...

Ідемо якомсь з товаришами із своєю сєда либонь рідзьями свєтями.

На узловій станції наш поїзд мав чимало стояти, і ми, вийшовши із вагону, розбились якомсь між людьми.

Я здибав анакомого й загомонився. Смиче мене щось за рукав—озаривсь—стоді оди із товаришів—зидихавий, чогось радий.

— Ходім швидче,—каличє тебе Мотря!

— Яка Мотря?

— Та твоє ж сусіді!—пам'ятаєш, що ходила до тебе в комору.

Вайнула передо мною чорні очі, давні, анакомі—і відразу все пригадав.

Повіщаємо.

— Наказала привєсти тебе, щоб там не було,—нашвидку роскажує дорогові товариш,—вона йде курським поїздом. Така стала, що наєлилу вшєнав.

Ідемо в Марком по платформі—коли назустріч—павляка з рідкольчєком, поіпєнає до вагону. Чорноока, струнка, смуглява, як диганча—дєсь я вємов бачив III—глядя, а Марко вже навєрєями йї осмихєється.

Бьється в мене серце—ох, коли б не спанитись.

— Служайте де, чи додому йде?—пшєтаю.

— Не роспитав до ладу—дєсь служить в киягварії, чи в друкарнії.

Святить паровоз.

— Швидче!

Крутнєсь поміж якимсь закоулками, поміж вагонями.

— Е... опаньчив!

До нас наблизився поміж людьми Марко. Озі радєсно одєвчєють, а на лпці жал.

— А дуже хотіла бачити—все позирала на станцію. Обіщала сказати тобі "щось гарне", та так і поїхала. Я вже допитувався, що саме, кавав, що тобі передам—не счотіла. Кажє—можє коли доведеться знову побачитись, тоді сама скажє.

Мене мов хто пшучиами скрутує за серце,—хотілось побігти слідком за поїздом.

А товариші росказували про неї нове й нове і кололи в серце новими шпильками.

Вдача осталася та ж, що й була, тільки в очах одєвчєе щось нове, мабуть чимала багато, та видно й бачила у свєті дє-чогось чимало.

Товариші поговорили шє трохи у вагоні й забули, повернувшись до своїх турбот, а в мене ще довго шєміло в гурдах...

Тшє себе думкою: напишу додому, довідаєсь, де живе вона, будемо мінитися листами, а счочу, то й туди поїду, хтось мене вєдрить! Поїду, побачу, і знову почую "щось гарне".

А щось смутало шєчє:

І не нашішєт, і не поїдєт,—мине три дні, і все не одєсьє волюю, потоне в безодні, і знову вирине тільки тоді, як само счоче, як зяєне хвильє два маленьких човни серед широкого моря.

А чи зяєне,—не вгадаєш...

Мури, мури, грати, кайдани, рупивні, замки...

Золоті надії, дитячі химери—розбило, розвіяло, як грім пір'я. Кияуло за вєсові стіни, між темні вікна:

Оде тобі й увєсь свєт шєрокий—од стіни до стіни!

І зяєється, що нема вже на свєті ні сонця, ні радощів, ні сміху.

І счєє серце, гаснуть надії, вмирають бажанья...

Лист—коротенький, одєритка.

На йї—штємпель даєної чужої тюрми. Хто там у мене знайомий?—дєвуєсь.

Чятаю шідис—нічого не говорить—можє знаємо що, а можє й ні, не пригадав. Рука—тужа. Дорогий товаришу—мені в дому написали, що ви теж в неволі. Кріпко-кріпко стискаю вашу руку! Мені поки-що не пшїтьє—я на перєсильній.

Адмієстративно на три роки в Нарім!—Чятаю,—чямє свєжєм, бадьорим, так і прє од листа, як вітром із рідного степу.

— Хто-б же воно?

— Гора в горю не счодєється,—можє стрєнєсьє коли небудє". Далі дрібнєнєко дописано: отоді вже мабуть скажу вам "щось гарне".

Немов сонде за гратами авєсвітєлю. Не можу радєсть счовати. Підходять товариші, осмихєються чогось теж, арглядаються до мене.

— Що, ва волю? на поруки?—

Куди там—кращє!..

Давєнілі кайдани, дунали прохльоня, стєганєли-гули пієні про неволю, грємили замки—нічого не бачу й не чує. Хожу, як обмарєний, осмихєюсь... І чує—одживають дєсь у гурдах свєжі счумочия, підводяться вєжєлий надії...

Потім явзує немов хто гарячю кричєє торкєняє до васнулого серця—я, як пожежа, спалахнула бажанья, загорілася туга за волею, гостра як ніж.

Житє!..

І знову—старєнька комора, осмихєється із зєлєнєя, як дитана з під великої шакки.

Очуваю потроху, хожу з палицею по горю, по салотку, спочинаю на старому ліжку в коморі. Здається, що вчора я тут вилєжувався з грататкою...

Шєлєєне бурьян за коморою—легенько тьохєє в гурдах.

Лєгєнько, бо зрау вітхєється: Нємає Мотрі, та казали, що й не буде.

Замість неї часто одєвдує мене стара Петриха, учпаєє, як колиєє, бувало, дочєа.

Прйде, принєєє свєжєї малєнки в полумєску, біла мене поставить, сама сєдає на ліжку з краєчку. "Наєсилася мені цєї нєчє зовує,—почаєє було,—що й доє хожу, як в тумані. Увєждо, віби, в хату, як гульє—зидить, моя голубка, як "яєнєє сонде". В мене аж ноги затрємтіли, а далі згадала, що вона на тм свєті, тай питаю: як же там тобі, дона?—Добре, кажє, дуже добре, тільки віяк, віяк не привикну..."

І Петриха витирає краєчком хустини старі очі.

Чам і розважєш?

І я починаю говорити йї, як чужє люде, не кохавши, хочами не вставивши, авьял чужу дєтину, побіли, покєрєтєні, приєудили в чужу чужину. А як чужу кров судили, то материнєє серця й не питали. І лєжить шматок материнєєє серця дєсь далеко за риками, за городями, за чужими кєрєями, авєсєнєє чужою зємлєю. І мало там сонєє, там свєтє білють, і гудуть там дєями й догми нєчєми одєвчєї бєри. І ніколи свєтє не рєстаєтє там і витри не одєвчєєтє.

І сумно й далеко лєнєтє туди материнєї думцє тємної нєчє до дєтєни на рєзмову...

Слухєє Петриха, очєї не зводить, а в очах—сльозє стєпанєня.

Далє помалєньку берєє в руки хусточку, до очєї підводить:

— Ох, чужа сторєна—гирчєцєю сєдєна, забудьєями садєна...

Плачє.

А в мене абудилася вже своя туга, така суха та пєчєла...

... Гора в горю не вйдеється... Так, не вйдеється гора з горю... Та прйде-ж колєєє та година, що хоч пшєнаку, хоч суху бєлєву через стєня, через бєйраєм од одної гори до другої буйним вітром занєєє, а з ті чужєми не будєє вєєє зєстєє, поки й свєтє сонєєя, поки дєєє і нєчєя.

ся оголошення театральні, я писав „Старе гніздо і молоді птахи“, комедія на 5 дій Василь (Мови) Ляманько о с, пристосована до сцени М. Садовським.

Під таким заголовком мається у мене і цензурований екземпляр. Таким чином я визнаю своїм іменем тільки ту частину технічної режисерської роботи, яку я справді й зробив якою я, на мою думку, не скривдив пошану автора. С) Ви маєте на певний погляд. Ви обвинувачуєте мене за те, що я де які сцени В. Ляманського поскорочував, що другі, ціни на Вашу думку—повишав, що треті, по Вашому малоцінні залишив, що в деяких місцях, на Ваш погляд, не вдатно переставив сцени, даремно, як кажете Ви, поперероблював монологи в діалоги, додав де що „свого і варшаві перемінив кінець самої пьєси. Цю мою режисерську працю Ви називаєте „безграмотною переробкою“, „магдальством“ не тільки над авторським літературно-художнім замислом, а й над людською душею літературним злочином—гарвал.

Мати той чи інший погляд на літературну вартість моєї праці—Ваше право, але ж тільки як Ви, як Ви д. Хоткевич, за мною „безграмотну переробку“ хотіли одержати з мене гроші? Яке юридичне і, що головне, яке моральне право мали Ви вимагати в мене авторського гонорару собі за те, що я „скамічав“ твір В. Ляманського. Як могли Ви написати мені того безсоромного листа, про якого знову агітуєте на сторінках „Української Хати“, „я написав д. Садовському листа, в яким пропоную: або ставити „Старе гніздо“ в мій переробці, або зняти її з репертуара, виплативши мені за число поставлених рахів. На цей лист відповіді я не одержав,—вважаю це і жадної сатисфакції (д. Славосвій) мені дати не побажав“ (575 ст.).

Оже, вимагаючи від мене, щоб я ставив „Старе гніздо“ в вашій переробці,—Ви тим самим визнаєте, що те, що йшло на сцені, не було Вашою переробкою, і визнаючи це, Ви всеж таки хочете одержати за неї гроші „за число поставлених рахів“. Такої „сатисфакції“ чекали Ви од мене?

А коли б я відповів на Вашу вимогу і заплатив би Вам гроші „за число поставлених рахів“,—то Ви б а в цим отвертим листом не виступали б в пресі, Ви б не „вчулися б“ змушеним заперечувати публічно як за себе, так і за Ляманського...

Ні д. Хоткевичу—моє чимало купувати я не буду, але шануючи глибоко добру славу вашої літератури, я, наскільки не можливо буде, бажав, поки-що залишити цю справу в межах вашої преси і через те ставлю Вам такі умови: або Ви визнаєте мене обвинувачення, які торкаються моєї честі назавд і публічно, дружуванам в цій часописі листом заявляє, що не мали жодної підстави назвати мене „плагиатором“ з корисною метою, або, коли Ви цього не зробите, я змушений буду в оборону своєї честі і в оборону літературного слова, яке завжди вважав знаряддям правди і добра, а не знаряддям дрібної помсти „за невиплати гонорар“, поводити Вас до суду і обвинуватити „в клеветі вь печати“.

Завначав Вам термін—лиждень від дня, коли лист мій з'явиться в часописі.

Микола Садовський.

ДОПИСИ.

(Од власних кореспондентів).

Село ПОПІЗНА, козотосцького повіту (на Чернігівщині). Новобранці Кожного року новобранці багато чинять усей шкоди в нашому селі. Новобранців з нашого села що-року буває коло 100 душ. За два тижні до призову, як у зборі перекаліче цисарь, хто має стати до призову зараз призиви кидають усю домашню роботу, чіпляють на плечі башлики (це ознака новобранців) збираються в'єрбу кожна вулиця нарвано і ходять щодня по в'єрбу селу п'яні з піснями до самого дня призову. Навіть йти й сльз додому не приходять. Напростають по хатах сала то-що, а на вечорницях дівчата їм п'ють та вичоривають закускую і п'ють, тут і ночують. Кожного року між п'яними парубками трапляються криві бійки: тому голову пробють, тому що інше в'ють. А цей рік не обійшлось і без жертви. На вулиці ввечері недавно наїшли в калюжі крові вбитого новобранця Грицька Ковалевського. Злочинці не відомі. Це вже шостий чоловік у нашому селі через горілку шів на той світ.

Листування редакції.

Передплатникові № 1589. Адреса колеції Павла Галагана Київ, Фундуківська № 7—11. Написи в канцелярію школи і Вам вишлють потрібні відомости.

Передплатникові № 1622. Всі твори Шевченка, які є в продажу, можна виписати з „Української книгарні“, Київ, Безаківська, 8.

Москва В. Українську Валитайте редакцію „Діла“. Австрія. Львів. Ринок ч. 10.

Ціни на хліб.

Пшениця (в копіях за пуд): в Одесі 121 (озима), 107 (улька) і 91 (суржак), у Миколаїві 118 1/2, у Маріуполі 113 (озима), 98—104 (гірка) і 110—112

(гарнівка), у Ростові 120—127 (гарнівка), 114—116 (озима) і 111—112 (гірка), у Київі 110—115, у Фастові 107—110.

Жито: в Одесі 92, у Миколаїві 89 1/2, у Маріуполі 83, у Ростові 84—85, у Київі 80—85 (помішницьке) 75—80 (селянське), у Фастові 77—82 (пом.) і 70—75 (сел.).

Овес: в Одесі 100, у Миколаїві 88, у Ростові 83, у Київі 79—85 (пом.) і 73—78 (сел.), у Фастові 76—82 (пом.) і 69—75 (сел.).

Ячмінь: в Одесі 88—92, у Миколаїві 91 1/2, у Маріуполі 80, у Ростові 81—87, у Київі 73—87 (кормовий) і 90—105 (пивний).

Ажуруза: в Одесі 73, у Ростові 70. **Просо:** у Київі 75—80 (пом.) і 70—75 (сел.).

Гречка 80—83 (пом.) і 75—78 (сел.), **Гороз** 100—130 (вікторія) і 150 (зелений рихлик).

Пастрій м'лявий, ціни не міняються.

Справочний одділ.

Валезаційні відомості: Неділя, 11-го ноября. Мч. Мина, Віктора, Вікентія, Степанида, Федора студ., бжж. Максима. Сх. сон. 7 гол. 28 хв., зах. сон. 4 гол. 6 хв.

Понеділок, 12-го ноября. Св. Іоанна милостивого, прп. Ніла постя. Сх. сон. 7 г. 29 хв., зах. сон. 4 г. 4 хв.

Редактор **В. Яновський.**

Видавець **Е. Чикаленко.**

Даровий рецепт, а дуже цінний.

Дама пише: Я мушу ствердити все, що до цього часу чула про про нього. Як би ви страждали невралгією та нефритом, як от я, теж були б дуже вдячні за таку пораду. Я вивчала в газети цей рецепт і як тільки вжила цього способу, в один мент відчула полегкість од моїх хроничних стражданій. Рецепт можна одержати в усійкій аптеці чи аптечному складі. Спийте 60 гран Бефалдола-Стор в таблетках. Як тільки приймете дві таблетки, негайно відчуєте полегкість, а потім треба приймати що години по одній таблетці доки не визволитесь од болю, чи вони будуть нервового чи ревматичного походження. Спосіб цей зовсім нешкодливий, а успіх безумовно забезпечений.

ХТО простудився
Я хочу зберегти себе од хвороб на легені нехай прийме **Сіролін** **Рощ**

Продається по всіх аптеках і аптечних магазинах. Вимагайте неодмінно Сіролін „Рощ“ в оригінальній фабричній упаків.

Оповідни.

КВАТИРІ
Готель „Україна“ відкрит в найкш КИМ-НАТИ по міс. і надобу недорого. Бульв.-Кудр., 34

ПРАЦЯ
Шукаю роботи: конторської, книжної коректи. Борю на себе всі турботи в друкарню по виданню книжок. Київ, Без.-Володимир. 93/7, Любош Шеретко. 20-575-10

Селянин хайбороб українець, шукає праці Знайомий гарно з хайборобством і сад винництвом. Адреса: Яготин, Х Оржидький. О. Гук. 3-642-1

Молодий хлопець Українець шукає посади: швейцара, служителя або якої иншої. Має рекомендації. Згод на виіз. Адр: Трьохсвятительська, 5, 21. Л.

БАНДУРИ палинський гарного виробу, довані робити і продає Драгоміровська, № 2, 7. 15-647-4

Звергаюсь до земляків українців з щирим проханням дати місце конторщика, писця, або касира і т. ин. за певену плату. Адреса: Київ. Труханів остр. Податська уз., № 31, Степану Мешик зля 8. Мокрого. 4-655-2

Всякі у новомосковському купувати Ряду окремими ЛЕМ можна у власн. агента д. БОГОМАЗА.

ПЕДАГОГІЧЕСКИЙ МАГАЗИНЪ
КНИЖНИЙ МАГАЗИНЪ
КІЕВЪ
ВЛАДИМИРСЬКАЯ № 33
ПРОТИВЪ ТЕАТРА

ВИПЕНКИНА
КНИГИ

ПО ВОСПИТАНІЮ И ОБРАЗОВАНІЮ
УЧЕБНЫЯ ДІТСІЯ ЕСТЕСТВОИЗВІДНІЯ
НЕ НАУЧНЫЯ ПОВІСТІ ОДЪ ДІТЯМЪ

ТЕПЛИ
фуфайки, кашони, панчохи, шкарпетки, гамаші, рукавички, бузани, снідички, капоти, матице калора

ОДІЯЛА
хуетки
пледи
шапки
муфти
горжетки
обув

справляні американсьа С.-Петербурзька фаб. білизни і краваток
Р. М. ГЕРШМАН
ПРОРІЗНА 2, ТЕЛЕФ. 282.

Прійом замовлень, переробки та мичення білизни. Ціни справедливі, без торгу.

Видавництво „НАШ ТЕАТР“
Спиридон Черкасенко.

ЗЕМЛЯ
Драма в 4-х діях. Ціна 50 коп.
Головний склад видання в книгарні „Л.-Н. Вістника“, звіділь можна виписувати й цензуровані примірники по 1 карб. 5-629-4

Чи є у Вас пісок?
Використайте його, змішавши з цементом, для: цегли, черепиці, порожнотилого будів. каміння, труб, сходів, бетонних стовбів і т. ин. Ми постачаємо всі машини та форми для цієї вигідної промисловости.

МАШИНОБУДІВЕЛЬНИЙ ЗАВОД
Д-р Гаспарі і К°, Маркшандштат коло Лейпцига.
Прохаємо відв. наш завод. Вюштра 361, дурно.

Геть руки!
„Юроксиль“
без хлору, без соди
сам мис білизну
без мила. Після годинової варки, білизна приймає

найбілшій колір.
ВИМАГАЙТЕ ВСЮДИ Пачка 20 коп.
Підевно-Російське товариство торгової автентичним крамом у Київі. 00-609-3

ДІТЯЧІ КОСТЮМИ, ПАЛЬТА, БРИЛІ, ШАПКИ Жіночі в'язані сачки, шапки, панчохи й инш. ДЛЯ ОХОТНИКІВ КУРТКИ, кальсони, шкарпетки й инш

У ВЕЛИКОМУ ВИБОРІ
В МАГАЗИНІ
Ческого-російської механічної в'язальні
Г. В. АНДРЕ
Київ, В.-Васильнівська № 10.
Ріпх фіхе. 00-516-20

!!! Не йдїть на Подол!!!

Холодно Олї і немудрено Еї на Подолї Купили пальто; Шито уласно, Палохой матеріалъ, Просто напрасно Огнєть деньги отдадѣ. А братнигъ Савїѣ Очень тепло, Ему вѣдъ вѣ „СЛАВЪ“ Купили пальто. Что за сравненіе, Развїда велика, Пальто Славъ всхичиенне і не дорога цїна.

Бажаючи дати змогу покупувачи придбати з доброго краю модні дамські та дїтячі пальта, не витрачаючи разом всей суми, що крім коштів, ми допусаємо широку розстрочку плати. Од і карб. на тиж-день.

„Слава“ ХРЕЩАТИК № 58, — проти — Бесарабки. 100-422-19

Бережіть здоров'я!

Носїть повстанки з чистої самородної, по-яркової вонї, дуже гарні, мїцні і дуже теплі. Необхідно кожному дїтя. Вис. пач. п. Чоловчї—2 руб., жіночі—1 руб., 60 к., Дїтячі—1 р. Пересїлка 35 коп., до Сїбіру—65 коп. Адреса: „Русское Производство“, Вїосток, № 38. 3-659-3

ПЕРЕДСВЯТКОВА ПРОДАЖА
Котляровъ и Черноголовкинъ
У КИВІ
Хрещатик, д. Когена № 36, прот. Лютеранської вух. поруч. з аптекою Марцианчика.
Цїни дешевше істнующих в городі Кїєві.
Телефон 14—33. 5-603-4

ПОЛНОЕ СОБРАНИЕ СОЧИНЕНІЙ Л. Н. ТОЛСТОГО
ВЪ ДВУХЪ ИЗДАНІЯХЪ ДАЕТЪ СВОИМЪ ПОДПИСЧИКАМЪ ВЪ 1913 Г. СЖЕНД. ЖУРНАЛЪ „ВОКРУГЪ СВѢТА“.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА

на журналъ „Вокругъ Свѣта“ съ 24 книг. художественныхъ произведеній Л. Н. Толстого съ пересылк. и дост. на годъ 7 р.	на журн. „Вокругъ Свѣта“ съ 48 книгами ПОЛНАГО собр. всѣхъ сочин. Л. Н. Толстого съ перес. и дост. на годъ 11 р.
--	--

Допускается разсрочка подписной платы: 3 руб. при подпискѣ, 2 руб. въ 1 апрѣль и 2 руб. въ 1 июля.

Замѣла первого изданія вторымъ и наоборотъ всѣхъ подписки не допускается.

Контора журнала „Вокругъ Свѣта“: Москва, Тверская, д. № 48.

Хрещатик, 42 **„ЖАКО“** у дворі.

По замовленню пальто **плюшезе 35 руб.** Пальто **драпове 25 руб.** Вельвет. Англ. **95 к.**, плюш на Пальта—**2 р.** **90 коп.**

КУРСИ
дозволені урядом рахївництва **Г. К. Буренка**. На курсах вчать бухта- (счетовод). Директора Банку Київ. На курси прїйм. особи обох полїа. Инюгор. надс. умов. і прогр. дурно. Київ, Прорїзана 16. 50-447-11

ШВЕЙНІ МАШИНИ
Компанїї Зінгер
продаються вичлочно у власнихъ магазинахъ Компанїї

Розстрочка виплати од 1 руб.

Ручні машини од 25 руб.

Оберїгайтесь пїдробн. Магазины вїєиска. Магазины по всїхъ городяхъ Имперї.

СПЕЦІАЛЬНИЙ МАГАЗИН ОБУВИ ТА ДОРОЖНИХ РЕЧЕЙ
ПАВЛА ОЛЕКСІЙОВИЧА ГОМОЛЯКА
КИВ,
ХРЕЩАТИК № 45. ТЕЛЕФОН № 13—49.

Художня фото-цинкографич. майстерня
„ГРАФІКЪ“ Київ, Софїєвська вул., 6. № 7. Телеф. 25-15.

Робить кліше для ілюстрацїй, виданїй, часописів, преїс-курантів, географичнихъ карт, портретів, листовнихъ карток й ин. Вїгон. замовл. для Київськ. вїст. 10-656-2